

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sisäilmakyselyn tulokset

Orimattilan yhteiskoulu

Orimattilan yhteiskoulun oppilaat vastasivat maaliskuussa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sisäilmakyselyyn. Kaupunki pyysi kaikkia 3.–6.-luokkalaisia, yläkoululaisia ja lukiolaisia täyttämään kyselyn kartoittaakseen koulujen sisäilmatilannetta. Kysely täytettiin sähköisesti oppitunnilla ja kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista. Kysely täytettiin nimettömänä.

Orimattilan yhteiskoulu 467:sta oppilaasta kyselyyn vastasi 348, eli vastausprosentti oli 75.

Miksi sisäilmakysely?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on luonut sisäilmakyselyn työvälineeksi koulujen sisäilmaongelmien hallintaan Suomessa. Kunnat voivat tilata kyselyn koulujen sisäilmatilanteen kartoittamiseen ja seurantaan. Vertailuaineistona toimii muista suomalaisista kouluista vuodesta 2014 alkaen kerätty aineisto.

Sisäilmakysely antaa vertailukelpoista tietoa oppilaiden kokemasta sisäympäristön laadusta ja tyytyväisyydestä kouluympäristöön sekä koetusta oireilusta ryhmätasolla. Kyselyllä voidaan selvittää, onko esimerkiksi hengitystieoireilu tai huonoksi koettu sisäilma tavallista yleisempää tietyn koulun oppilaiden joukossa verrattuna oireilun yleiseen tasoon Suomessa. Se voi myös antaa viitteitä ongelmien syistä ja auttaa rakennusteknisten selvitysten suuntaamisessa.

Sisäilmakyselyllä ei kuitenkaan voida määrittää mistä syistä koettu sisäilman laatu tai oireilu poikkeaa tavanomaisesta. Pelkän sisäilmakyselyn tulosten perusteella ei tulekaan asettaa tilojen käytölle rajoituksia. Vaikka kyselyssä ei havaittaisi tavanomaisesta poikkeavaa, se ei toisaalta poissulje sitä, ettei koulun sisäilmassa voisi olla jotain terveydelle haitallista.

Kyselyn vastauksiin, erityisesti oireiden osalta, voivat vaikuttaa monet muutkin tekijät kuin mahdolliset sisäilman haittatekijät, kuten vastaajien terveydentila, elintavat, psykososiaaliset tekijät (esim. kouluviihtyvyys ja huolestuneisuus) ja elinympäristö. Tästä syystä erityisesti raportoidun oireilun tulkinta on haasteellista. Nämä kyselyn käyttöä koskevat rajoitteet liittyvät yleisesti kaikkiin käytössä oleviin sisäilmakyselyihin.

Millainen kysely oli?

Kyselyssä oppilaita pyydettiin arvioimaan kokemustaan seuraavista olosuhdehaitoista: liian kuuma, vaihteleva lämpötila, liian kylmä, veto, kuiva ilma, tunkkainen tai huono ilma, homeen tai maakellarin haju, muu epäilyttävä haju, pölyisyys tai likaisuus, riittämätön ilmanvaihto, liian kirkas tai hämärä valaistus, melu ja luokan rauhattomuus.

Lisäksi oppilaita pyydettiin raportoimaan mahdollisia oireita: hengitystieoireet (nenän tukkoisuutta, nuhaa, kuiva tai kipeä kurkku, äänen käheyttä, yskää), alahengitystieoireet (hengenahdistusta, hengityksen vinkunaa, yöyskää), silmäoireet (silmien kutinaa, vuotavat silmät), iho-oireet (ihon kutinaa tai punoitusta, ihottumaa) ja yleisoireet (väsymystä, päänsärkyä, keskittymisvaikeuksia).

Taustatiedoksi kyselyyn oppilaita pyydettiin kertomaan allergiset sairaudet, arvioimaan omaa sisäilman laatuun liittyvää huolta ja kouluviihtyvyyttä.

Kyselyn tausta-aineisto

Oppilaan itse raportoimat taustatiedot

Väittämä	% vastaajista
Astma, viimeisen 12 kk aikana	5
Heinänuha, viimeisen 12 kk aikana	20
Atooppinen ihottuma, viimeisen 12 kk aikana	14
Koettu terveydentila melko tai erittäin hyvä	81
Melko tai erittäin suuri huoli koulun sisäilman laadusta	32
Koulussa on raikas ja hyvä ilma hengittää aina tai melko usein	25
Koulussa on kivaa aina tai melko usein	49
Tunnen hukkuvani koulutyöhön aina tai melko usein	37
Opettajat kannustavat ja rohkaisevat minua aina tai melko usein	33
Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti aina tai melko usein	64

Tulokset olosuhdehaitoista ja oireista

Asteikko: tavanomaista vähemmän (esiintyvyys vertailuaineiston alimman 25%:n joukossa)
tavanomainen
tavanomaista hieman enemmän (esiintyvyys vertailuaineiston korkeimman 25 %:n joukossa)
tavanomaista enemmän (esiintyvyys vertailuaineiston korkeimman 10%:n joukossa)

Taulukko 1: Koetut olosuhdehaitat verrattuna suomalaisiin yläkouluihin / lukioihin

Olosuhde	Orimattilan yhteiskoulun oppilaiden kokemus
Liian kuuma	Tavanomaista hieman enemmän
Vaihteleva lämpötila	Tavanomaista vähemmän
Liian kylmä	Tavanomaista vähemmän
Veto	Tavanomaista vähemmän
Kuiva ilma	Tavanomainen
Tunkkainen tai huono ilma	Tavanomainen
Homeen tai maakellarin haju	Tavanomaista hieman enemmän
Muu epämiellyttävä haju	Tavanomainen
Pölyisyys tai likaisuus	Tavanomainen
Riittämätön ilmanvaihto	Tavanomainen
Liian kirkas tai hämärä valaistus	Tavanomaista hieman enemmän
Melu	Tavanomainen
Luokan rauhattomuus	Tavanomainen

Taulukko 2: Koetut oireet verrattuna suomalaisiin yläkouluihin / lukioihin

Oire	Orimattilan yhteiskoulun oppilaiden kokemus
Hengitystieoireet	Tavanomainen
Alahengitystieoireet	Tavanomaista hieman enemmän
Silmäoireet	Tavanomaista hieman enemmän
Iho-oireet	Tavanomainen
Yleisoireet	Tavanomaista hieman enemmän

Kokonaisarvio oireilusta: **Tavanomaisesta hieman poikkeava**

THL:n johtopäätökset tuloksista

Kohdekoulun oppilaat kokivat hieman enemmän olosuhdehaittoja (taulukko 1) verrattuna muihin suomalaisiin yläkouluihin/lukioihin. Kohdekoulun oppilaiden raportoima oireilu oli kokonaisuudessaan hieman tavanomaista yleisempää verrattuna muihin suomalaisiin yläkouluihin/lukioihin (taulukko 2). Tulosten perusteella kyselyssä raportoituun koulun sisäympäristön laatuun mahdollisesti vaikuttaviin tekijöihin on hyvä pyrkiä vaikuttamaan, sillä hyvä sisäympäristön laatu on tärkeä oppimista ja hyvinvointia edistävä tekijä. Koska oppilaiden kokemus koulun sisäympäristön laadusta poikkesi kuitenkin vain hieman tavanomaisesta, tulee huomioida myös muiden kuin sisäympäristötekijöiden merkitystä kohdekoulussa havaittuun hieman tavanomaisesta poikkeavaan oireiluun.

Jatkotoimenpiteet

Orimattilan yhteiskoulu on käytössä viimeistä kautta ja kyselyn tulos tukee päätöstä uuden yhteiskoulun rakentamisesta.

Tilapalvelu seuraa yhteiskoulun olosuhteita aktiivisesti. Rakennuksessa on mittarit, jolla tarkkaillaan ilmanpainetta, ilmankosteutta, lämpötilaa ja mikropartikkelien määrää. Kiinteistön automaatiojärjestelmä valvoo ja säätää olosuhteita jatkuvasti havaintojen perusteella.